

ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

หรือโควิด-๑๙ และมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ ๔

(ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

เอกสารฉบับนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ ๔ ครอบคลุมระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยนำข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิดทั่วไปและข้อมูลที่ได้จากสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนมาประมวลและวิเคราะห์ภายในกรอบของหลักการด้านสิทธิมนุษยชนตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคีเช่นเดียวกับที่ใช้ในเอกสารสามฉบับที่ผ่านมา

ในช่วงรอบรายงานฉบับนี้ รัฐบาลได้เริ่มใช้มาตรการผ่อนคลายเป็นระยะที่ ๑ โดยกำหนดประเภทของกิจกรรม/กิจการด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต ด้านการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้ข้อกำหนดบางประการเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ เช่น การใส่หน้ากากอนามัย และการรักษาระยะห่างในสถานประกอบการ^๑ เพื่อให้ประชาชนบางส่วนสามารถกลับมาประกอบอาชีพได้ สำหรับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ และจากมาตรการของรัฐในช่วงวันที่ ๑ - ๑๕ พฤษภาคม มีดังนี้

๑. สถานการณ์ทั่วไป

ในช่วงครึ่งแรกของเดือนพฤษภาคม จำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ รายใหม่มีแนวโน้มลดลง และมีจำนวนต่ำกว่า ๑๐ รายต่อวัน ยกเว้นวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ที่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ ๑๘ ราย ทั้งหมดเป็นผู้อยู่ในศูนย์กักตัวผู้ต้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสะเดา จังหวัดสงขลา และวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นครั้งแรกที่ไม่มีรายงานผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มีผู้ติดเชื้อสะสม ๓,๐๒๕ ราย รักษาหาย ๒,๘๕๕ ราย เสียชีวิตรวม ๕๖ ราย

สำหรับสถานการณ์ในภาคใต้ จากข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มีผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน ๗๒๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๖ ของผู้ติดเชื้อสะสมทั้งหมดจำนวน ๓,๐๑๗ ราย จังหวัดภูเก็ตมีผู้ติดเชื้อมากที่สุดคือ ๒๒๔ ราย รองลงมาเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล) มีจำนวน ๔๐๘ ราย

ข้อมูลจากกระทรวงการต่างประเทศระบุว่าระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ได้นำคนไทยในต่างประเทศกลับประเทศไทยจำนวน ๕๗๗ คน โดยเดินทางจากประเทศฟิลิปปินส์ อินเดีย เยอรมนี

^๑ ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๖), ในราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง, วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

และบังกลาเทศ และมีข้อมูลว่าเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ มีคนไทยเดินทางกลับประเทศผ่านจุดผ่านแดนทางบกจำนวน ๓๔๔ คน (ลงทะเบียนไว้ ๓๗๘ คน) ส่วนใหญ่มาจากประเทศมาเลเซีย (๓๒๘ คน) ทุกคนจะต้องเข้าสถานที่กักกันตัวของพื้นที่ (Local quarantine)^๒

๒. มาตรการป้องกันและลดการแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัส

ในการป้องกันและลดปัญหาการแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ยังคงใช้มาตรการฉุกเฉิน (การลดการเคลื่อนย้ายและการรวมตัวของประชาชน) การรักษาระยะห่างทางสังคม ควบคุมมาตรการด้านสาธารณสุข และเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ได้ประกาศใช้มาตรการผ่อนคลายเป็นระยะที่ ๑ ว่าด้วยการให้ดำเนินกิจกรรม/กิจการบางประเภท เช่น ร้านอาหาร ตลาดนัด ร้านเสริมสวย (เฉพาะตัด สระ ซอย แต่งผม) สนามกอล์ฟ สนามกีฬากลางแจ้ง สวนสาธารณะ สถานที่ให้บริการดูแลรักษาสัตว์ เป็นต้น^๓ ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐได้มีการสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง^๔ รวมถึงความคิดเห็นต่อมาตรการการผ่อนคลาย lockdown ของรัฐ เพื่อติดตามผลดำเนินการและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในระยะต่อไป^๕

ในส่วนของ การตรวจและค้นหาผู้ติดเชื้อได้มีการปรับเกณฑ์สอบสวนโรคใหม่ โดยเพิ่มกลุ่มผู้มีอาการจุกไม่ไต่กลิ่นหรือไต่กลิ่นน้อยลง^๖ และกำหนดให้มีการค้นหาเชิงรุกใน ๖ กลุ่มเสี่ยง คือ ๑) บุคลากร

^๒ จาก ศบค.เปิดลำดับคิว ‘เที่ยวบิน’ ขนคนไทยต่างแดนกลับบ้าน, โดย มติชนออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2183577

^๓ จาก การผ่อนคลายให้ทำกิจกรรม เริ่ม ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๑ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/pcb.136695044615495/136694707948862/?type=3&theater>

^๔ จาก ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๑๐ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106142991004034/139960950955571/?type=3&theater>

^๕ จาก ศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินด้านความมั่นคง (ศปม.) ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ต่อมาตรการการผ่อนคลาย lockdown ของรัฐ [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๙ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106142991004034/139807070970959/?type=3&theater>

^๖ จาก ไปตรวจฟรี ถ้าสงสัย และมีอาการครบ ๓ ส่วนนี้ [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๘ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106455480972785/139137617704571/?type=3&theater>

ทางการแพทย์ ๒) ผู้ต้องกักในศูนย์กักตัว/ตรวจคนเข้าเมือง ๓) คนขับรถสาธารณะ ๔) พนักงานไปรษณีย์ หรือ พนักงานส่งของ ๕) แรงงานต่างด้าว และ ๖) อาชีพเสี่ยง เช่น พนักงานในสถานบันเทิง^๗ ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ได้มีการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยโรคโควิด-๑๙ โดยการตรวจหาสารพันธุกรรม (RT-PCR) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐานสากล ไปแล้ว ๒๒๗,๘๖๐ ตัวอย่าง คิดเป็น ๓,๔๒๑ ตัวอย่างต่อประชากรหนึ่งล้านคน^๘ จากห้องปฏิบัติการเครือข่ายของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ของประเทศไทยทั้งหมด ๑๕๖ แห่งทั่วประเทศ^๙

๓. มาตรการเยียวยาแก่ผู้ประกอบการรายย่อย/แรงงานกลุ่มต่างๆ

นับแต่วันที่ ๑๐ มีนาคมถึงเดือนเมษายน รัฐบาลได้มีมาตรการดูแลและเยียวยาด้านเศรษฐกิจแก่ผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) แรงงานในระบบ/นอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร และได้มีความพยายามแก้ปัญหา (ถ้ามี) เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้าถึงการดูแลและเยียวยาดังกล่าว สำหรับครั้งแรกของเดือนพฤษภาคม จะเป็นการศึกษาความก้าวหน้าของมาตรการฯ และผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๓.๑ ผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs)

ในเดือนมีนาคม-เมษายน รัฐบาลได้มีมาตรการด้านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ลดภาษี บรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ (ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า) สำหรับครั้งแรกของเดือนนี้ สำนักงานประกันสังคมได้มีโครงการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมการจ้างงาน วงเงินไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อให้สถานประกอบการกู้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการเสริมสภาพคล่องเพื่อให้มีศักยภาพในการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำและคงที่ ๓ ปี ซึ่งสถานประกอบการต้องขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคมและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ เดือน และหลังจากที่ได้รับสินเชื่อไปแล้ว ต้องรักษาจำนวนผู้ประกันตนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

^๗ จาก การค้นหาเชิงรุก ๖ กลุ่มเสี่ยง [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๙ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106142991004034/139821320969534/?type=3&theater>

^๘ จาก การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยโรคโควิด -๑๙ [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๕ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/pcb.137742971177369/137742847844048/?type=3&theater>

^๙ จาก ห้องปฏิบัติการเครือข่ายของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำหรับตรวจ SARS-CoV-2 (COVID-19) ของประเทศไทย [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID -19, ๒๕๖๓, ๙ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/pcb.139578010993865/139577900993876/?type=3&theater>

ของจำนวนผู้ประกันตน ณ วันที่ได้รับสินเชื่อตลอดอายุโครงการ ๓ ปี ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบต่อให้มีการเลิกจ้างลูกจ้างในสถานประกอบการ^{๑๐} ขณะนี้ยังไม่มีข้อมูลสถานประกอบการที่กู้เงินภายใต้โครงการนี้

๓.๒ แรงงานในระบบ

ตามที่รัฐบาลมีมาตรการจ่ายเงินทดแทนกรณีว่างงานที่เป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ ซึ่งถือเป็นเหตุสุดวิสัย^{๑๑} สำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ในอัตราร้อยละ ๖๒ ของค่าจ้างรายวัน ไม่เกิน ๙๐ วันนั้น ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม - วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ระบุว่าผู้มีมายื่นขอรับเงินจำนวน ๑,๐๒๘,๓๓๔ ราย ส่งจ่ายไปแล้วจำนวน ๕๖๘,๖๐๔ ราย (ร้อยละ ๕๕.๓) เป็นเงิน ๓,๐๔๖ ล้านบาท สำหรับผู้ประกันตนที่ยังเหลืออยู่จำนวน ๔๕๙,๗๓๐ รายนั้น อยู่ระหว่างดำเนินการ ๓๑๓,๔๔๕ ราย และเป็นผู้ประกันตนที่ยังไม่มีหนังสือรับรองการหยุดงาน ๑๔๖,๒๘๕ ราย เพื่อให้จ่ายเงินทดแทนฯ ได้เร็วขึ้น สำนักงานประกันสังคมได้เพิ่มเจ้าหน้าที่และระยะเวลาทำงานในวันหยุดและนอกเวลาราชการ ซึ่งคาดว่าจะจ่ายเงินได้ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม^{๑๒} และแจ้งว่าปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงานฯ ที่ล้าสมัย^{๑๓} ส่วนประเด็นที่องค์กรด้านแรงงานหลายแห่งแสดงความไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับอัตราเงินทดแทนตามมาตรการนี้ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๖๒ ของค่าจ้างรายวัน น้อยกว่าอัตราที่กำหนดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานซึ่งนายจ้างต้องจ่ายร้อยละ ๗๕ นั้น^{๑๔} คณะกรรมการประกันสังคมมีมติให้

^{๑๐} จาก *ประกันสังคม จัดให้ ๒ แบบค์ ร่วมโครงการปล่อยสินเชื่อ เพื่อส่งเสริมการจ้างงานให้สถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบโควิด -๑๙* [อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-๑๙, ๒๕๖๓, ๔ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106455480972785/139460737672259/?type=3&theater>

^{๑๑} กฎกระทรวงการได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยอันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๖๓, ในราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๙ ก, วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๓.

^{๑๒} จาก *สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓*, โดย รัฐบาลไทย, ๒๕๖๓ สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/30676>

^{๑๓} จาก *ผู้ประกันตนโวยยังไม่ได้เงินชดเชยว่างงาน ประกันสังคมแจงดททะเล ๑.๒ ล้านคน ยันมีพอจ่ายทุกคน*, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87509>

^{๑๔} มาตรา 75 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 “ในกรณีที่นายจ้างมีความจำเป็นต้องหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดที่สำคัญอันมีผลกระทบต่อประกอบการกิจการของนายจ้าง จนทำให้นายจ้างไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติซึ่งมิใช่เหตุสุดวิสัย ให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าของค่าจ้างในวันทำงานที่ลูกจ้างได้รับก่อนนายจ้างหยุดกิจการ...”

คงไว้ตามอัตราเดิม (ร้อยละ ๖๒) ไม่ปรับเพิ่ม เพราะเกรงว่าจะกระทบต่อในเงินกองทุนประกันสังคม และอาจเป็นช่องทางให้นายจ้างผลักภาระการจ่ายเงินให้กับกองทุนฯ^{๑๕}

นอกจากนี้ มีรายงานว่าคนงานบริษัทกิจการสิ่งทอแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมร้องเรียนว่า นายจ้างไม่จ่ายค่าจ้าง โดยอ้างว่าบริษัทได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-๑๙ บริษัทได้หักเงินเดือนไว้เป็นเงินสมทบกองทุนประกันสังคมแต่ไม่ส่งให้กองทุนฯ ลูกจ้างจึงกังวลว่าอาจกระทบต่อสิทธิประโยชน์ (กรณีเจ็บป่วย ชราภาพ) ที่ตนพึงได้รับ ซึ่งอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแจ้งว่าลูกจ้างจะไม่ได้รับผลกระทบเรื่องสิทธิประโยชน์ แต่สำนักงานประกันสังคมต้องไปไล่เบี้ยให้นายจ้างส่งเงินแก่กองทุนฯ^{๑๖}

เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม มีการเผยแพร่ประกาศกระทรวงแรงงานเรื่อง ให้ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้เข้าสู่การชี้ขาดของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ และห้ามนายจ้างปิดงานหรือลูกจ้างนัดหยุดงานในระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน^{๑๗} ซึ่งมีผู้แสดงความเห็นว่า การมีคำสั่งห้ามนายจ้างปิดงานและห้ามลูกจ้างนัดหยุดงาน แม้กระทรวงแรงงานอาจมีเจตนาดีในการรักษาความสงบเรียบร้อยในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ แต่คำสั่งดังกล่าวอาจทำให้ตลาดแรงงานขาดกลไกในการปรับตัวตามสภาวะ ความมีเสถียรภาพและความมั่นคงเกิดจากการสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการเจรจาต่อรอง ไม่ได้เกิดจากการใช้คำสั่ง การปล่อยให้มีช่องทางของการระบายนางกดดันในตลาดแรงงานและวิกฤติเลิกจ้างปิดงานน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า นอกจากนี้ ยังมีผู้แสดงความกังวลว่าอาจเป็นการลดอำนาจต่อรองของลูกจ้างและองค์กรลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน อาจทำให้เลิกจ้างได้ง่ายขึ้น และมีแนวโน้มเป็นการเลิกจ้างอย่างไม่เป็นธรรม ขณะที่มาตรฐานความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานอาจต่ำลง^{๑๘}

^{๑๕} จาก “หม่อมเต่า” ถอยยังไม่เสนอนคร.ปรับเพิ่มช่วยเหลือผู้ประกันตนได้รับผลกระทบจากโควิดเป็น ๗๕% นักวิชาการแนะให้ฟังมติบอร์ด-ผู้นำแรงงานความเห็นแตก, โดย สำนักข่าวชายขอบ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=25131> และจาก แนะนำรัฐบาลไม่ควรห้าม 'นัดหยุดงาน-ปิดงาน' ซึ่งอาจทำให้ตลาดแรงงานขาดกลไกปรับตัวตามสภาวะ, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87583>

^{๑๖} จาก คนงานถูกเท้าในล่อน ทิวปิ่นโตร้อง ก.แรงงาน หลังนายจ้างอ้างโควิด -๑๙ สั่งหยุดงานไม่จ่ายค่าจ้าง, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87640>

^{๑๗} ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่องให้ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้เข้าสู่การชี้ขาดของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ และห้ามนายจ้างปิดงานหรือลูกจ้างนัดหยุดงานในระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ, ในราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๑๐ ง , วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

^{๑๘} จาก แนะนำรัฐบาลไม่ควรห้าม 'นัดหยุดงาน-ปิดงาน' ซึ่งอาจทำให้ตลาดแรงงานขาดกลไกปรับตัวตามสภาวะ, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87583>

๓.๓ แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ตามที่รัฐบาลมีมาตรการจ่ายเงินเพื่อชดเชยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐ บาทเป็นเวลา ๓ เดือน ตามโครงการเราไม่ทิ้งกันให้แก่กลุ่มแรงงานนอกระบบและผู้ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีผู้ถูกปฏิเสธสิทธิจำนวนหนึ่งนั้น กระทรวงการคลังได้แก้ปัญหาโดยเปิดให้มีการยื่นขอทบทวนสิทธิผ่านทางเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com ตั้งแต่วันที่ ๒๐ เมษายนจนถึงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม^{๑๙} หลังจากนั้นในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ได้เปิดรับเรื่องร้องทุกข์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทะเบียนขอรับเงินเยียวยาที่ไม่เกี่ยวกับการทบทวนสิทธิถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ (วันวันหยุดราชการ) ณ กรมประชาสัมพันธ์^{๒๐} หรือร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมทุกจังหวัด^{๒๑}

ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง ณ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม มีผู้ผ่านเกณฑ์ได้รับเงินชดเชยแล้ว ๑๔.๕ ล้านราย แบ่งเป็นกลุ่มผู้ที่ผ่านเกณฑ์การคัดกรอง ๙.๗ ล้านราย และกลุ่มที่ขอทบทวนสิทธิและผ่านเกณฑ์ ๔.๗ ล้านราย กระทรวงการคลังจะดำเนินการโอนเงินเยียวยาให้ผู้ผ่านเกณฑ์ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคมได้ประมาณ ๑๔.๒ ล้านราย และส่วนที่เหลืออีกประมาณ ๓ แสนรายจะนำไปรวมกับจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละวัน จากกลุ่มขอข้อมูลประกอบอาชีพเพิ่มเติมและกลุ่มที่ขอทบทวนสิทธิ โดยสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จทั้งหมดภายในสัปดาห์ถัดไป สำหรับผู้ผ่านเกณฑ์แต่ยังไม่ได้รับเงิน ๕,๐๐๐ บาท หากเนื่องจากข้อบัญชีไม่ตรง ให้เปลี่ยนข้อบัญชี กรณีลงทะเบียนไม่สำเร็จเนื่องจากข้อมูลบัตรประชาชนไม่ถูกต้อง ซึ่งมีจำนวน ๑.๗ ล้านคน กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างพิจารณามาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสม^{๒๒}

^{๑๙} จาก *ตรวจสอบสถานะเราไม่ทิ้งกัน รับ ๕,๐๐๐ บาท เพียงคืนนี้ หมดเวลายื่นทบทวนสิทธิแล้วนะ!*, โดย sanook, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/money/759327/>

^{๒๐} จาก *กระทรวงการคลัง ขยายเวลาลงทะเบียนรับเรื่องร้องทุกข์* [ข้อมูลจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๗ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106455480972785/138780084406991/?type=3&theater>

^{๒๑} จาก *เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พี่น้องประชาชนในต่างจังหวัดสามารถร้องเรียนการช่วยเหลือเยียวยาที่เกิดจากโควิด-19 ได้ที่ ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทยทุกจังหวัด* [ข้อมูลจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๑๒ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106142991004034/140715200880146/?type=3&theater>

^{๒๒} จาก *เยียวยา 5,000 บาท 'เราไม่ทิ้งกัน' ปิดเพิ่มข้อมูลอาชีพ 15 พ.ค.นี้*, โดย กรุงเทพธุรกิจ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880517> และ จาก *ปัญหาและทางแก้ไข สำหรับผู้ผ่านเกณฑ์ แต่ยังไม่ได้รับเงินเยียวยา ๕,๐๐๐ บาท* [ข้อมูลจากสถานะเฟซบุ๊ก], โดย ศูนย์ข้อมูล COVID-19, ๒๕๖๓, ๗ พฤษภาคม. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106455480972785/138768407741492/?type=3&theater>

นอกจากนี้ คณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-๑๙ เห็นชอบแนวทางการช่วยเหลือเพิ่มเติมผู้ได้รับผลกระทบโควิด-๑๙ ในกลุ่มเปราะบาง กลุ่มตกหล่น กลุ่มเครือข่ายทางวัฒนธรรม เช่น ลิเก ลำตัด และบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬา เช่น นักกีฬา นักมวย โดยในกลุ่มเครือข่ายทางวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาจะได้รับการช่วยเหลือเท่ากับอาชีพอิสระคือเดือนละ ๕,๐๐๐ บาทเป็นระยะเวลา ๓ เดือน^{๒๓}

๓.๔ เกษตรกร

ในเดือนเมษายน รัฐบาลได้เพิ่มให้เกษตรกรเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่จะได้รับการเยียวยาตามมาตรการจ่ายเงินเพื่อชดเชยรายได้ (๕,๐๐๐ บาท) เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ในการดำเนินการตามมาตรการนี้ได้กำหนดว่าผู้มีคุณสมบัติคือครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐจำนวน ๑๐ ล้านราย มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) รับผิดชอบการโอนเงินเข้าบัญชี โดยให้ตรวจสอบข้อมูลเกษตรกรจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเกษตรกรกลุ่มแรกที่จะได้รับเงินมีจำนวนกว่า ๘ ล้านราย^{๒๔}

๓.๕ แรงงานต่างด้าว

ข้อมูลจากกรมการจัดหางาน ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ระบุว่า มีแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (เมียนมา กัมพูชา ลาว) ที่ได้รับอนุญาตทำงานชั่วคราวจากจก ๒,๕๕๑,๑๕๒ คน ในจำนวนนี้เป็นแรงงานนำเข้าตามข้อตกลง (MOU) จำนวน ๑,๐๘๖,๔๐๐ คน นอกจากนี้ มีแรงงานที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับหรือตามฤดูกาลอีก ๕๐,๐๑๘ คน

เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบขยายเวลาให้แรงงานต่างด้าว ๒ กลุ่มที่การอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยสิ้นสุดลงแต่ไม่สามารถเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ให้สามารถอยู่และทำงานในประเทศต่อไปได้ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑) แรงงานสัญญา กัมพูชา ลาว และเมียนมา ที่เข้ามาทำงานตาม MOU มีวาระการจ้างงานครบ ๔ ปี และระยะเวลาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรสิ้นสุดลง และกลุ่มที่ ๒) คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา และเมียนมาที่ถือบัตรผ่านแดนที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามฤดูกาลซึ่งครบวาระการจ้างงานหรือการอนุญาตให้พำนักในเขตพื้นที่ชายแดนสิ้นสุดลง

^{๒๓} จาก คลังจ่ายเยียวยา ‘นักกีฬา-นักมวย-ลิเก-ลำตัด’ ๕ พันบาท ๓ เดือน พม.ชงอุ้มกลุ่มเปราะบาง ๑๓ ล้านคน, โดย มติชนออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2165916

^{๒๔} จาก เช็กสถานะรับเงิน ๕ พันผ่าน www.เยียวยาเกษตรกร.com เริ่ม ๑๕ พ.ค.๖๓ เป็นต้นไป, โดย ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/business/1841133>

มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) เห็นว่ามาตรการที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวของรัฐส่วนใหญ่เน้นการป้องกันและควบคุมโรคมากกว่าการเยียวยา แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมส่วนใหญ่ไม่รู้สิทธิประโยชน์ เมื่อถูกลดวันทำงานหรือถูกเลิกจ้าง โดยไม่มีเงินชดเชยให้ ต้องพยายามหางานใหม่ ไม่สามารถกลับบ้านได้ จึงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ส่วนแรงงานนอกระบบซึ่งประมาณการว่ามีจำนวนกว่า ๑ ล้านคน ไม่ได้รับการคุ้มครองจากระบบประกันสังคม^{๒๕} ผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติและนักวิชาการเพื่อแรงงานข้ามชาติมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ามาตรการของรัฐในการเยียวยาไม่ครอบคลุมถึงแรงงานต่างด้าวทั้งในระยะสั้น เช่น เงินชดเชย ฤกษ์ชีพ และระยะยาว เช่น ความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางกฎหมาย ค่าใช้จ่ายในการขอวีซ่า เอกสารการทำงาน หลักประกันสุขภาพ เป็นต้น^{๒๖}

สำหรับการดูแลและช่วยเหลือแรงงานกลุ่มนี้ กระทรวงแรงงานได้ร่วมกับสภาวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเรื่องการดำรงชีพแก่แรงงานต่างด้าว นอกเหนือจากการให้ความรู้และอุปกรณ์ในการป้องกันโรค และแรงงานที่มีปัญหาสามารถขอความช่วยเหลือทางสายด่วนของกระทรวงแรงงาน ๑๕๖๒ ซึ่งมีล่ามแปลภาษาสำหรับแรงงานต่างด้าว^{๒๗} นอกจากนี้ มีรายงานที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นช่วยสำรวจแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นและความต้องการในการจัดการดูแลที่เหมาะสม ทั้งที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค การเลี้ยงชีพและการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของแรงงานต่างด้าวและครอบครัว ตัวอย่างเช่น เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์ป้องกันโรค (หน้ากากอนามัย) แก่แรงงานต่างด้าวในพื้นที่จำนวน ๖๒ ครอบครัว รวมทั้งได้ประสานศูนย์สาธารณสุขเข้าไปดูแลผู้ป่วยติดเชื้อ ๑ ราย^{๒๘} เป็นต้น

ปัญหา ข้อจำกัด ผลกระทบ

๑) กรณีแรงงานในระบบ การจ่ายเงินทดแทนกรณีว่างงานค่อนข้างมีความล่าช้าเนื่องจากปัญหาการยื่นเอกสารไม่ครบถ้วนและข้อจำกัดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงานประกันสังคม นอกจากนี้

^{๒๕} จาก แรงงานข้ามชาติ ในวันที่มาตรการเยียวยาโควิด-๑๙ ยังไปไม่ถึงพวกเขา, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87542>

^{๒๖} จาก ทำไม่ต้องช่วยแรงงานข้ามชาติ: เมื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนคือการป้องกันโรคที่ดี, โดย ประชาไท, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87619>

^{๒๗} จาก มาตรการดูแลแรงงานข้ามชาติ ป้องกัน COVID-19 : สถานีประชาชน, โดย ไทยพีบีเอส, 2563. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=ff1u5Tn0iCs>

^{๒๘} จาก แรงงานหญิงพม่าต้อง 4 เดือนนอนขอลกลับประเทศ ตกงานแถมสามีไปต่อพาสปอร์ตช่วงโควิด-ไม่ได้กลับมาคนเดียวตาย-ยื่นหนังสือกระทรวงแรงงาน เอ็นจีโอห่วงเชื้อประทุในกลุ่มต่างด้าวเหตุอยู่กันแออัด-เด็กๆ ไร้หน้ากากอนามัย, โดย สำนักข่าวชายขอบ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=25159>

แรงงานบางส่วนมีความกังวลว่าอาจมีกรณีนายจ้างหลีกเลี่ยงการจ่ายเงินชดเชยกรณีหยุดกิจการที่ไม่ใช่เหตุสุดวิสัย อันเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ตามมาตรา ๗๕ ของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบรายงานกรณีที่เป็นกรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามมาตราดังกล่าว รวมทั้งยังไม่ปรากฏผลกระทบจากคำสั่งห้ามนายจ้างปิดงานและห้ามลูกจ้างนัดหยุดงานของกระทรวงแรงงาน

๒) ในส่วนของมาตรการเงินชดเชยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐ บาทแก่แรงงานนอกระบบ และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ รัฐบาลมีความพยายามที่จะดูแลผู้ได้รับผลกระทบให้ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง โดยมีการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับการเยียวยาเป็นระยะ รวมทั้งมีความพยายามแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับกลไกการทำงานของหน่วยงานของรัฐ และอยู่ระหว่างการพิจารณาหามาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มอื่นที่ไม่เข้าข่ายได้รับเงินชดเชยดังกล่าวต่อไป

๔. มาตรการด้านการศึกษาและผลกระทบ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้เลื่อนเปิดภาคเรียนเป็นวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ และเพื่อให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้องนั้น ศธ. ได้จัดทำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นของหน่วยงานในสังกัด^{๒๙} มีการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นที่ทั้งออนไลน์ (สถานศึกษา) ออนไลน์ (ทีวีทางไกลผ่านดาวเทียม) และออนไลน์ (ช่องทางอินเทอร์เน็ต) และมีการเตรียมทักษะที่สำคัญให้กับผู้เรียน แต่หากสถานการณ์ปลอดภัย จะมีการเรียนที่โรงเรียนตามเดิม การตัดสินใจจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ จะอยู่บนพื้นฐานการสำรวจความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และจะมีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการให้ความรู้ตามช่วงวัย ขณะเดียวกัน ศธ. ได้พิจารณาจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาพัก โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น ๒ เทอม แต่ละเทอมมีเวลาพักในเทอมที่ ๑/๒๕๖๓ จำนวน ๑๗ วัน และในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ จำนวน ๓๗ วัน รวมทั้งสิ้น ๕๔ วัน^{๓๐}

นอกจากนี้ ในครั้งแรกของเดือนนี้ ยังมีรายงานว่ามีการเรียกร้องให้สถานศึกษาลดหรือคืนค่าใช้จ่ายจากการลงทะเบียนเรียน (ค่าเทอม) เป็นระยะ ๆ แม้สถานศึกษาหลายแห่งจะได้มีมาตรการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาด้วยการคืนหรือลดค่าเทอม ค่าหอพัก หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้ว แต่นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ปกครองบางส่วนยังคงไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือไม่พอใจกับการได้รับความช่วยเหลือ เช่น การเรียกร้อง

^{๒๙} ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

^{๓๐} จาก ศบค.แจงยิบ ‘เปิด-ปิด’ ภาคเรียนใหม่ปี’๖๓ พร้อมแนวทางรับมือเรียนออนไลน์, โดย มติชนออนไลน์. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/education/news_2177565

ขอคืนค่าเทอมของกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนเรียกร้องต่อโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน จ.นครราชสีมา^{๓๑} และของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์^{๓๒} เป็นต้น

ปัญหา ข้อจำกัด และผลกระทบ

๑) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวอาจทำให้เด็กบางกลุ่มโดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเสียเปรียบ เพราะไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่บ้าน นอกจากนี้ ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเด็กจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ หากผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการเรียน อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีนักเรียนกว่า ๘ หมื่นคนอยู่ในพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง^{๓๓}

๒) มีรายงานว่าเด็กนักเรียนยากจนพิเศษซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายจำนวนกว่า ๒ หมื่นคน จะได้รับผลกระทบจากการขยายระยะเวลาเปิดเทอม เนื่องจากช่วงเปิดเรียนเด็กจะได้รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่างที่โรงเรียน การปิดเรียนนานอาจทำให้เด็กกลุ่มนี้ขาดแคลนอาหารจำเป็น และอาจทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ได้^{๓๔}

๕. สถานการณ์ในพื้นที่ภาคใต้

เมื่อต้นเดือนพฤษภาคม มีรายงานพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ในตำบลแว้ง อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส เป็นผู้มีประวัติเดินทางมาจากประเทศมาเลเซียซึ่งได้ผ่านการกักตัวสังเกตอาการ ๑๔ วันแล้วให้กลับบ้าน จากนั้นจึงมีอาการป่วย ซึ่งคาดว่าจะเกิดจากการสัมผัสเชื้อในประเทศ ต่อมาจังหวัดนราธิวาสได้เพิ่มมาตรการควบคุม

^{๓๑} จาก ผู้ปกครองร้องอิศรา หุตุเรียน สอนออนไลน์ รร.อินเตอร์โคราช ให้ส่วนลดแทนคืนค่าเทอม, โดย สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/isranews/88571-EDUCOV.html>

^{๓๒} จาก นศ.วลัยลักษณ์ ร่อน จม.เปิดผนึกถึง รมต.ร้องมหา'ลัย แร่งคืนค่าเทอม, โดย ประชาไท. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87562>

^{๓๓} จาก การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด -๑๙: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?, โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/>

^{๓๔} จาก ปัญหาโภชนาการเด็กชาติพันธุ์, โดย ไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=66hFC0J4Qc4&feature=youtu.be&fbclid=IwAR3ntBOXPIGBWTQ1P2J3gYmv-uTcM8GhR-wrEqu7UOEDc745XRXz0kijoCs>

การเดินทางเข้าออกในระดับตำบล ได้แก่ การปิดตำบลแวง อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส^{๓๕} ส่วนจังหวัดภูเก็ต นับแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป เปิดให้ประชาชนสามารถเดินทางระหว่างตำบลได้ ยกเว้นพื้นที่ที่ยังมีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรค ให้คงมาตรการป้องกันและควบคุมโรคไว้ตามเดิม^{๓๖} และในส่วนของจังหวัดระนองได้ผ่อนปรนให้ชาวสวนจากจังหวัดชุมพรเดินทางเข้าบางพื้นที่ได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด^{๓๗}

สำหรับปัญหาสถานที่กักตัวของจังหวัดนราธิวาสไม่เพียงพอ^{๓๘} มีข้อมูลว่าตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๓ มีผู้เดินทางเข้าประเทศไทยผ่านด่านพรมแดนสุโงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส รวมทั้งสิ้น ๓,๓๔๑ คน เป็นผู้เดินทางเข้ามาอย่างถูกกฎหมาย จำนวน ๑,๓๙๖ คน และผิดกฎหมาย จำนวน ๒,๓๔๕ คน^{๓๙} ขณะที่สถานที่กักตัว (Local quarantine) ที่จังหวัดฯ เตรียมไว้ ๓ เฟส จำนวน ๑๑๔ แห่ง^{๔๐} อาจไม่เพียงพอต่อการรองรับหากมีผู้ต้องเข้ารับการกักตัวมากกว่านี้เนื่องจากต้องรองรับคนไทยที่เข้ามาทางจุดผ่านแดนทางบกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้มีภูมิสำเนาในจังหวัดนราธิวาสที่เดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยงในจังหวัดอื่น อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้นจังหวัดนราธิวาสได้มีการเปิดสถานที่กักตัวเฟสที่ ๔ ซึ่งจะสามารถรองรับผู้เข้ารับการกักตัวได้ประมาณ ๕๘๐ - ๖๐๐ คน^{๔๑}

๖. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มต่างๆ และผลกระทบ

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ได้มีการประชุมคณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบไวรัสโควิด-๑๙ (ประกอบด้วยปลัดกระทรวง ๑๐ กระทรวง) เพื่อพิจารณาแนวทางช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มต่าง ๆ

^{๓๕} จาก สั้งปิด "แวง" หลังพบผู้ติดโควิดเพิ่ม - รพ.สุโงโกลกกัก ๖๒ หมอ พยาบาล, โดย สำนักข่าวอิศรา, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/south-news/south-slide/88449-wang.html>

^{๓๖} จาก ภูเก็ตปลดล็อก ยกเว้นพื้นที่เสี่ยงโรคระบาด คาดเริ่ม ๑ พ.ค.นี้, โดย เนชั่น, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.nationtv.tv/main/content/378773593/>

^{๓๗} จาก ชาวสวนชุมพร เตรียมเฮ หลัง จ.ระนอง จะอนุญาตเดินทางเข้าสวนได้แล้ว เริ่มตั้งแต่วันพรุ่งนี้, โดย คมชัดลึก, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/local/429895>

^{๓๘} จาก คนไทยในมาเลเซียยังคงลี้ภัยเดินทางกลับเข้ามาประเทศไทย โดยใช้ช่องทางธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำโก-ลกอย่างต่อเนื่อง, โดย สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG200510181514122>

^{๓๙} จาก ผู้ว่าฯ นราฯ ส่งตัวผู้ถูกกักกันครบ ๑๔ วันกลับบ้าน, โดย INNnews, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.innnews.co.th/regional-news/news_664238/

^{๔๐} จาก ผู้ว่าฯ นราธิวาส เปิดเผยว่า ศูนย์ Local Quarantine จังหวัดนราธิวาสมีเพียงพอ สามารถหมุนเวียนใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมกำชับให้อำเภอต่าง ๆ เยี่ยมสอบถามความเป็นอยู่อย่างต่อเนื่อง, โดย สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG200510174604113>

นอกจากที่ดูแลแรงงาน ลูกจ้าง และอาชีพอิสระ ๑๖ ล้านคนไปแล้ว โดยจะครอบคลุมกลุ่มที่ตกหล่นทั้งกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็กแรกเกิด ผู้สูงอายุ คนพิการ และคนไร้บ้าน เครือข่ายวัฒนธรรม เช่น ผู้ประกอบอาชีพนาฏศิลป์ ลิเก บุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬา และกลุ่มชายขอบที่เข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ต บุคคลล้มละลาย เป็นต้น ซึ่งที่ประชุมได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาทั้งจำนวนและรูปแบบมาตรการ และจะนำมาหารือกันอีกครั้ง ภายใน ๒ สัปดาห์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป สำหรับผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลที่พบรายงานในช่วงครึ่งแรกของเดือนพฤษภาคมมีดังนี้

๖.๑ คนไร้บ้าน คนในชุมชนแออัด

ข้อมูลจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ระบุว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไร้บ้านเพิ่มสูงขึ้นมาจากภาวะการว่างงานและเข้าไม่ถึงที่อยู่อาศัย การให้ความช่วยเหลือช่วงการแพร่ระบาด (เดือนมีนาคม-เมษายน) โดยหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง องค์กรพัฒนาสังคม เป็นการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้อุปกรณ์ป้องกันโรค (หน้ากาก เจลล้างมือ) อาหาร ความรู้ในการป้องกันโรค จัดที่พักชั่วคราว จัดจุดให้ความช่วยเหลือสำหรับคนจนเมือง เช่น การจัดกิจกรรม “ครัวกลาง” ของ พม. เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านอาหารแก่ชุมชน ๒๘๖ แห่งในกรุงเทพมหานครภายใต้การดูแลของกรมการเคหะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)^{๔๑} ปลัดกรุงเทพมหานครให้ข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้นว่ามีคนไร้บ้านในกรุงเทพฯ ประมาณ ๑,๓๐๐ คน พม. ได้ลงพื้นที่สวนลุมพินีและสถานีรถไฟหัวลำโพงเพื่อทำความเข้าใจและเชิญชวนคนไร้บ้านเข้ามาพักอาศัยในที่พักที่รัฐจัดให้ ผลจากการดำเนินการได้มีการส่งคนไร้บ้านส่วนหนึ่งกลับภูมิลำเนา บางรายสมัครใจเข้าอยู่ในที่ที่ พม. จัดให้ แต่บางรายยังไม่ประสงค์ขอรับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย^{๔๒}

๖.๒ ผู้สูงอายุ และเด็ก

ในครั้งแรกของเดือนพฤษภาคมนี้ มีรายงานว่าผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อโควิด-๑๙ จำนวน ๒ รายซึ่งเป็นผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ทั้ง ๒ ราย และมีรายงานว่าผู้สูงอายุฆ่าตัวตายจำนวน ๒ คน เนื่องจากรู้สึกเครียดจากปัญหาเศรษฐกิจอันเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ และมาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อเดือนเมษายน

ในส่วนของมาตรการเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ ครั้งแรกของเดือนพฤษภาคม รัฐบาลได้กำหนดแนวทางให้สถานดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีการพักค้างคืนสามารถเปิดบริการต่อไป และรับผู้สูงอายุเข้ามาดูแลเพิ่มเติมได้ โดยต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันโรคตามที่ราชการกำหนด ส่วนสถานดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะ

^{๔๑} จาก พม.ผุด “ครัวกลาง” นำร่องชุมชน กทม.,” โดย กรุงเทพธุรกิจ, วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

^{๔๒} จาก คนไทย...ไม่ทิ้งกัน ยุคโควิดชีวิตเร่ร่อน, โดย ไทยรัฐ. วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

ที่พึงระหวางวันยังไม่ให้เปิดบริการ ทั้งนี้ไม่รวมสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๕๓}

มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเด็กนับแต่เริ่มระบาดของโควิด-๑๙ เช่น การช่วยเหลือเบื้องต้น (อาหาร เตรียมช่วยเหลือเรื่องค่าเทอม) แก่เด็กในครอบครัวยากจนในชุมชนแออัดจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในครั้งแรกของเดือนพฤษภาคม พ.ม. ได้ออกมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ๑) สนับสนุนนมผงสำหรับเด็กเล็กให้แก่แม่ที่ตกงาน ไม่มีรายได้ โดยกองทุนคุ้มครองเด็ก (งบประมาณ ๗.๗ ล้านบาท) ๒) เตรียมสถานที่รองรับเด็กที่ไม่มีผู้ดูแลเนื่องจากผู้ปกครองติดเชื้อโควิด ๓) มีศูนย์ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัวในทุกจังหวัด และจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔) เปิดตลาดนัดขายสินค้าออนไลน์โดยกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนผ่าน Facebook^{๕๔}

๖.๓ สตรีและบุคคลหลากหลายทางเพศ

ตามที่ได้รายงานผลกระทบของมาตรการสั่งปิดสถานบันเทิงและเคอร์ฟิวต่อสตรีและบุคคลหลากหลายทางเพศซึ่งประกอบอาชีพขายบริการทางเพศในกรุงเทพฯ และเมืองพัทยา และผู้ประกอบอาชีพขนาดแผนโบราณ ซึ่งกลุ่มหลังกระทรวงสาธารณสุขได้พยายามช่วยเหลือเพื่อให้สามารถได้รับเงินชดเชยรายได้ (๕,๐๐๐ บาท) นั้น ในช่วงครั้งแรกของเดือนพฤษภาคม มีรายงานว่าผู้ประกอบอาชีพขนาดแผนโบราณบางคนยังไม่ได้รับเงินชดเชยรายได้ดังกล่าว ส่วนพนักงานบริการ (sex worker) ทั้งสตรีและบุคคลหลากหลายทางเพศได้รับความช่วยเหลือด้านอาหารและสิ่งจำเป็นอยู่บ้างจากภาคประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชน พนักงานบริการ (sex worker) บางรายได้รับเงินเยียวยา ๕,๐๐๐ บาท แต่บางรายถูกปฏิเสธสิทธิเนื่องจากข้อมูลไม่ถูกต้อง และได้ขอทบทวนสิทธิแต่ยังไม่ทราบผล^{๕๕}

ส่วนมาตรการช่วยเหลืออื่นที่เกี่ยวข้องกับสตรี เช่น มาตรการของ พ.ม. ได้แก่ จัดหาที่พักชั่วคราว และฝึกอาชีพให้แก่แม่เลี้ยงเดี่ยวที่ตกงาน ขาดรายได้ แลไม่มีที่อยู่อาศัย โดยจัดทำหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นออนไลน์เผยแพร่ทาง YouTube^{๕๖}

^{๕๓} จาก เลขาฯ สมช.สั่งผ่อนผันสถานดูแลผู้สูงอายุทั่วประเทศ. ค้างคืนเปิดต่อได้ -เข้าไปเย็นกลับให้ปิด , โดย สำนักข่าวอิศรา, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/isranews/88460-CovOld.html>

^{๕๔} จาก พ.ม.สรุปเยียวยาโควิด-19 กลุ่มเปราะบางในสังคม ๘ ด้าน ๒๗ มาตรการ , โดย LINETODAY, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://today.line.me/TH/article/rweV78?utm_source=copyshare

^{๕๕} จาก เช็กซ์เวิร์กเกอร์ อาชีพบริการโลกจ๋า แต่รัฐลืม , โดย มติชนออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2173964

^{๕๖} จาก พ.ม.แถลงช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเปราะบางในสังคมที่เดือดร้อนจากโควิด -๑๙, โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.m-society.go.th/news_view.php?nid=27764

๖.๔ คนพิการ

ในครั้งแรกของเดือนพฤษภาคม มีรายงานว่าการใช้หน้ากากอนามัยจะเป็นอุปสรรคในการสื่อสารสำหรับคนพิการทางการได้ยินเพราะไม่สามารถเห็นรูปปากหรือการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงความรู้สึกผ่านใบหน้า^{๔๗} นอกจากนี้ยังพบ “ชุมชนไร้เสียง” ได้สะพานพระราม ๙ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีคนพิการทางการได้ยินอยู่ร่วมกับคนปกติประมาณ ๑๘๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานทำความสะอาด คนสวน ขอทาน คนเก็บขยะ คนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบจากโควิด-๑๙ ทำให้ตกงาน ขาดรายได้ ปัจจุบันได้อาศัยเงินสงเคราะห์ภาครัฐเดือนละ ๑,๐๐๐ บาทในการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม หลังจากชุมชนดังกล่าวเป็นที่รับรู้มากขึ้น จึงมีผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนไร้เสียงโดยบริจาคสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิต ส่วนกระทรวง พม. ได้เตรียมจัดสรรที่อยู่อาศัยให้คนในชุมชนดังกล่าว^{๔๘}

นอกจากนี้ มีรายงานว่า คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการบางคนยังไม่ได้รับเบี้ยผู้พิการ และพบอุปสรรคในการจ่ายเงินเยียวยาแบบจ่ายครั้งเดียว ๑,๐๐๐ บาท กรณีไม่มีบัญชีเงินฝากธนาคาร ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแก้ปัญหา โดยขอให้กรมบัญชีกลางโอนเงินเข้าบัญชีเงินนอกงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจ่ายเงินให้คนพิการในพื้นที่^{๔๙} และยังคงพบว่ามีคนพิการที่อยู่ในข่ายจำนวนหนึ่งไม่สามารถลงทะเบียนเข้ารับเงินเงินชดเชย (๕,๐๐๐ บาท) ได้เอง ต้องจ้างผู้อื่นมาช่วย อันสะท้อนถึงความซับซ้อนของระบบลงทะเบียนที่กระทบต่อคนพิการ^{๕๐} ส่วนมาตรการผ่อนคลายเป็นกิจกรม/กิจการบางประเภท เช่น ร้านอาหาร ตลาดนัด ฯลฯ ไม่มีความชัดเจน เจ้าของกิจการยังไม่กล้าเปิดทำการ ซึ่งทำให้คนพิการที่ค้าสลากกินแบ่งยังได้รับความเดือดร้อน^{๕๑}

^{๔๗} ปัจจุบันมีคนพิการทางการได้ยินจำนวน ๓๘๒,๖๑๕ คน หรือร้อยละ ๑๘.๘๗ จากทะเบียนคนพิการทั้งหมดจำนวน ๒ ล้านคน ข้อมูลจาก ‘ผลิตหน้ากากผ้าใส่ให้คนหูหนวก เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่ระบาดของโควิด -๑๙, โดย ไทยรัฐ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1827118>

^{๔๘} จาก ‘ชุมชนคนไร้เสียงได้รับผลกระทบจากโควิด๑๙, โดย เนชั่นทีวี, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.nationtv.tv/main/content/378775875/>

^{๔๙} จาก ‘พม.ตรัง ชี้แจงกรณีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ แต่ไม่ได้รับสวัสดิการเบี้ยผู้พิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, โดย สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก http://nwnt.prd.go.th/CenterWeb/News/NewsDetail?NT01_NewsID=TCATG200513151114003

^{๕๐} จาก ‘หนุ่มพิการครึ่งท่อนทำรายการเยียวยาไม่ได้ ยอมจ่ายเงินพันให้เพื่อนบ้านช่วย, โดย โพสต์ทูเดย์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/local/622832>

^{๕๑} จาก ‘กลัวเจ๊ง! กลุ่มคนพิการนัดรวมพลทำเนียบฯ ฟรุ้งนี้ ร้อง‘บักตู-ผวจ.ไฟเขียวที่ขายหวย, โดย แนวหน้า, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/politic/490737>

ส่วนการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๓ ขอให้ธนาคารทุกแห่งอำนวยความสะดวกในเรื่องนี้แก่คนพิการที่ไม่สามารถเดินทางไปเปิดบัญชีได้ด้วยตนเอง^{๕๒} อีกทั้ง กระทรวง พม.อยู่ระหว่างการเสนอให้ปรับเงินเบี้ยผู้พิการตามประเภทของความพิการ โดยใช้เงินจากเงินกู้ ตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓^{๕๓}

๖.๕ ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ และกลุ่มชาติพันธุ์

ผลกระทบต่อผู้มีปัญหาสถานะและกลุ่มชาติพันธุ์ยังคงเป็นลักษณะเดียวกับที่รายงานในเดือนเมษายน กล่าวคือ การตกงาน ขาดรายได้ มีอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ขาดแคลนอาหาร มีความลำบากในการเดินทาง เข้าไม่ถึงความช่วยเหลือจากรัฐ การให้ความช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ทำโดยองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาชน และการช่วยเหลือกันเองระหว่างชุมชน เช่น โครงการ ข้าวแลกปลา ชาวเลชาวตอย ฝ่าวิกฤติโควิด-๑๙^{๕๔} การส่งมอบข้าวให้กันจากตอยสู่ตอยของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่แก่งกระจาน^{๕๕} เป็นต้น และมีรายงานว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต้องการความช่วยเหลือตามมาตรการของรัฐซึ่งกำหนดให้ลงทะเบียนและมีบัญชีธนาคารประสบอุปสรรคมาก อาทิ ชาวเล เกะหลีเป๊ะ ที่ต้องเดินทางขึ้นฝั่งเพื่อเปิดบัญชีธนาคาร ต้องใช้เวลาหลายวันจึงจะเปิดบัญชีได้เนื่องจากธนาคารจำกัดการให้บริการเพียงวันละ ๕๐ ราย^{๕๖} ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากสำหรับเป็นค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตระหว่างรออยู่บนฝั่ง

^{๕๒} จาก 'กมธ.พัฒนาสังคมวุฒิจ' ชงช่วยคนพิการช่วงโควิด, โดย เดลินิวส์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/politics/773733>

^{๕๓} จาก เพิ่มเยียวยาโควิด ๑๓ ล้านคน ดูแลกลุ่ม “ผู้พิการ-สูงอายุ-นักกีฬา”, โดย ประชาชาติธุรกิจ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/finance/news-458731>

^{๕๔} จาก เศรษฐวิวัฒน์ธรรม P2P Resolution นวัตกรรมสังคมในสถานการณ์วิกฤติ, โดย สำนักข่าวชายขอบ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=25033>

^{๕๕} จาก ชาวบ้านบางกลอยสุดเกรงใจ ข้าว ๗ ตันจากกะเหรี่ยงต้นน้ำปึงถึงมือกะเหรี่ยงต้นน้ำเพชร หวันเดือนหน้าวิกฤติหนักเหตุไรที่ดินปลูกข้าว, โดย สำนักข่าวชายขอบ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=25027>

^{๕๖} จาก เกะหลีเป๊ะร้าง-ชาวเลครึ่งพันแห่ขึ้นฝั่งเปิดบัญชีธนาคาร หวังเงินช่วยเหลือจากมาตรการรัฐบาลหลังเดือนร้อนหนัก, โดย สำนักข่าวชายขอบ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=25112>

๖.๖ ผู้ต้องขังในเรือนจำและผู้อยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน กรมราชทัณฑ์ขยายระยะเวลาเยี่ยมผู้ต้องขังที่เรือนจำออกไปจนถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม จากเดิมที่งดเวลาเยี่ยมถึง ๓๐ เมษายน^{๕๗} โดยให้เยี่ยมผ่านแอปพลิเคชัน “Line Visit” ซึ่งมีเงื่อนไข เช่น เยี่ยมได้ ๑ ครั้งต่อเดือน ไม่เป็นผู้ต้องขังที่ทำผิดวินัยหรือถูกตัดสิทธิเนื่องจากเผยแพร่ภาพหรือวิดีโอขณะเยี่ยมผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าว^{๕๘} รวมทั้งได้มีบันทึกข้อตกลงกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ในการพัฒนาการดูแลรักษาผู้ต้องขังที่ป่วยซึ่งเกินสมรรถนะในการรักษาของกรมฯ^{๕๙} ข้อมูลระหว่างวันที่ ๑ - ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ยังไม่พบผู้ป่วยโควิด-๑๙ รายใหม่ในระบบราชทัณฑ์ และมีข้อมูลว่าเรือนจำบางแห่งมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ เช่น เรือนจำกลางคลองเปรมจัดการอบรมเรื่องการป้องกันแก่เจ้าพนักงานและบุคลากรทางการแพทย์ เรือนจำจังหวัดชัยภูมิจัดตั้งจุดล้างมือสำหรับผู้ต้องขัง

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม มีรายงานว่าพบผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ในค่ายผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงจา ในประเทศบังกลาเทศ สำหรับประเทศไทยซึ่งมีที่พักพิงชั่วคราวบริเวณพรมแดนไทย-เมียนมา ๙ แห่ง มีจำนวนผู้ลี้ภัยที่อาศัยในที่พักพิงดังกล่าว ๙๓,๓๓๓ คน^{๖๐} ยังไม่มีรายงานว่าผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ในค่ายผู้ลี้ภัยทั้ง ๙ แห่ง แต่ก็ไม่พบข้อมูลว่าได้มีการใช้มาตรการด้านสาธารณสุข (คัดกรอง ป้องกัน) ในที่พักพิงชั่วคราวนี้เช่นกัน ส่วนการดูแลผู้ต้องขังในท้องกัก ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองซึ่งมีรายงานว่าพบผู้ติดเชื้อ (รายละเอียดตามข้อ ๕) ได้มีหน่วยงานของรัฐเข้าไปดูแลแล้ว

๗. บทวิเคราะห์และข้อคิดเห็น

๗.๑ สถานการณ์สำคัญในช่วงครึ่งแรกของเดือนพฤษภาคมคือการที่รัฐบาลผ่อนคลายนโยบายมาตรการเพื่อให้ธุรกิจบางประเภทที่มีความเสี่ยงต่ำกลับมาเปิดกิจการได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตของประชาชน ควบคู่กับการเร่งจ่ายเงินเยียวยาเดือนละ ๕,๐๐๐ บาทให้แก่ผู้ที่ผ่านเกณฑ์แล้วประมาณ

^{๕๗} จาก กรมราชทัณฑ์ขยายเวลาเยี่ยม ๑ เดือน ควบคุมการระบาดโควิด -๑๙, โดย ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/uptodate/detail/9630000045470>

^{๕๘} จาก ยุติธรรม ให้เยี่ยมญาติผ่าน LINE Visit เดือนย่อนำภาพสนทนาไปเผยแพร่ต่อ จะถูกตัดสิทธิเยี่ยม, โดย เดอะสแตนดาร์ดทิม, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/ministry-of-justice-allow-family-meeting-through-line-visit/>

^{๕๙} จาก สตช.ลงนามบันทึกข้อตกลงกับกรมราชทัณฑ์ เพิ่มศักยภาพการรักษาผู้ต้องขังป่วย, โดย สำนักข่าวไทย, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.mcot.net/viewtna/5eabab42e3f8e40af943ce71>.

^{๖๐} คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๒, รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๒, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, หน้า ๑๔๘

๑๔ ล้านคน แม้มีรายงานว่ามีปัญหาอยู่บ้าง เช่น การไม่อาจเข้าถึงการเยียวยาสำหรับของคนบางกลุ่มหรือบางคน แต่รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปรับปรุงเป็นระยะ เช่น เพิ่มกลุ่มเป้าหมาย จัดให้มีช่องทางร้องเรียน ปรับปรุงกลไก การดำเนินการ เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลได้เริ่มดำเนินมาตรการเยียวยากลุ่มเกษตรกรอีกประมาณ ๑๐ ล้าน ครัวเรือน ทั้งนี้ การออกมาตรการผ่อนคลายกิจกรรมบางประการจากข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา ๙ แห่ง พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๖) อาจช่วยคลี่คลายปัญหา ด้านเศรษฐกิจให้แรงงานนอกระบบหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระซึ่งประกอบกิจกรรมตามมาตรการผ่อนคลายได้บ้าง

๗.๒ สำหรับผู้ได้รับผลกระทบแต่ไม่ผ่านเกณฑ์รับเงินเยียวยาดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลกลุ่มที่ตกหล่นจากเยียวยาดังกล่าวเพื่อรัฐบาลพิจารณามาตรการช่วยเหลือต่อไป จึงเห็นว่ารัฐบาลมีความพยายามที่จะดูแลผู้ได้รับผลกระทบด้านการดำรงชีวิตในช่วงสถานการณ์โควิด-๑๙ อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของ OHCHR ในสถานการณ์โควิด-๑๙ ที่ระบุว่าควรมีการระบุผู้ที่เสี่ยง จะตกหล่นหรือถูกกีดกันจากการเข้าถึงข้อมูลหรือบริการต่าง ๆ ของรัฐ

๗.๓ กรณีแรงงานบางกลุ่มที่มีรายงานว่าอาจเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือ เช่น พนักงานบริการ (sex worker) ในรอบรายงานฉบับนี้พบว่าบางรายได้รับเงินเยียวยา ๕,๐๐๐ บาทแล้ว บางรายข้อมูลไม่ถูกต้อง จึงได้ยื่นทบทวนสิทธิ จึงอาจกล่าวได้ว่าการประกอบอาชีพดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงการได้รับเงิน ชดเชยรายได้จากรัฐ แต่อุปสรรคอาจเกิดจากปัจจัยอื่น เช่น ข้อมูลไม่ถูกต้องหรือผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวไม่กล้าไป ลงทะเบียนขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป ส่วนกลุ่มแรงงานต่างด้าวทั้งในและนอก ระบบ กระทรวงแรงงานมีสายด่วนรับแจ้งปัญหา รวมทั้งมีการประสานกับสภากาชาดไทยในการให้ความช่วยเหลือ ด้านการดำรงชีพแก่แรงงานที่ประสบปัญหา แต่อาจมีแรงงานบางส่วนที่เข้าไม่ถึงข้อมูลซึ่งหน่วยงานระดับท้องถิ่น อาจช่วยสำรวจแรงงานที่ได้รับความเดือดร้อนและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือได้

๗.๔ ในด้านการศึกษา แนวทางจัดการเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนทางไกลผ่านทีวี ดาวเทียมอาจเป็นอุปสรรคต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนและยากจนที่สุด ซึ่งกลุ่มหลังส่วนใหญ่เป็นเด็กชาติพันธุ์ และหลายคนต้องพึ่งพิงอาหารกลางจากโรงเรียน เด็กที่ต้องได้รับความช่วยเหลือพิเศษ เด็กในพื้นที่ห่างไกลซึ่งไม่มีไฟฟ้าหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ต โรงเรียนขนาดเล็กหรือในพื้นที่ ห่างไกลซึ่งไม่สามารถจัดการเรียนทางออนไลน์ได้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมีเพียงการกำหนดให้ครูสำรวจ ความพร้อมของเด็ก ยังไม่ปรากฏว่ามีมาตรการเฉพาะที่จะมุ่งช่วยเหลือเด็กในกลุ่มดังกล่าวแต่อย่างใด โดยที่สถิติ การติดโรคโควิด-๑๙ มีแนวโน้มลดลงในหลายพื้นที่ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนจึงอาจพิจารณา ตามความเหมาะสม ได้สัดส่วนระหว่างการพัฒนาของเด็ก การป้องกันโรค และความจำเป็นในแต่ละบริบท ของพื้นที่โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

๗.๕ ประเด็นการเรียกร้องให้ลดหรือคืนค่าเทอม ยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ แม้ส่วนหนึ่งเป็นการขอความร่วมมือจากหน่วยงานส่วนกลาง แต่การพิจารณาตัดสินใจก็เป็นดุลพินิจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก การช่วยเหลือนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-๑๙ จึงยังคงขาดมาตรการหรือหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและกำหนดแนวทางหรือสัดส่วนความช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยเฉพาะที่เป็นความช่วยเหลือทางการเงิน

๗.๖ การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง หลังจากมีรายงานปัญหาของคนกลุ่มดังกล่าวตามรายงานในสื่อต่าง ๆ พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการเชิงรุกในการให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ทั้งในกรณีของคนไร้บ้าน คนในชุมชนแออัด และคนพิการ รวมทั้งมีองค์กรต่าง ๆ บริจาคสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีพด้วย ทั้งนี้ สำนักเฝ้าระวังฯ จะได้ติดตามต่อไปว่าการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ตกหล่นจากมาตรการชดเชยรายได้ ๕,๐๐๐ บาทของรัฐบาลจะครอบคลุมและทั่วถึงผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นกลุ่มเปราะบางหรือไม่เพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีอุปสรรคทั้งในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลและสถานะบุคคล (กรณีเป็นผู้ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย)

๗.๗ แม้ยังไม่มีข้อมูลว่ามีผู้เสียชีวิตที่พักพิงชั่วคราว ๙ แห่ง เป็นผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ แต่เมื่อพิจารณาสภาพของที่พักพิงซึ่งแออัดและมีโอกาสเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคได้ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรมีมาตรการด้านการป้องกันและควบคุมโรคในสถานที่ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ สำนักเฝ้าระวังฯ จะได้ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการดังกล่าวในสถานที่พักพิงชั่วคราวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรายงานผลในรายงานฉบับต่อไป